

การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

The Assessment of Performance on Professional Internship of Students of
the Faculty of Humanities and Social Sciences, Kamphaeng
Phet Rajabhat University

อรัญญรัตน์ ศรีสุพัฒนะกุล¹ กรรณิกา อุสสาสาร² ธาชีนี ลาลิน³ พัจณา เพชรรัตน์⁴
Aranyarat Srisuphatthanakul¹ Kanika Ussasarn² Thawachinee Lalin³
Phatchanapha Phetcharat⁴

¹สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Kamphaeng Phet Rajabhat University

^{2,3}สาขาการพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

^{2,3}Social Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Kamphaeng Phet Rajabhat University

⁴สาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

⁴Laws Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kamphaeng Phet Rajabhat University

E-mail: aranyarath.nine@gmail.com; โทรศัพท์มือถือ: 063-2498456

Received: 21 May 2021
Revised: 18 November 2021
Accepted: 16 March 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน คือ นักศึกษา 24 คน และอาจารย์ 6 คน

ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพมี จำนวน 221 คน หน่วยงานที่นักศึกษาฝึกมี จำนวน 151 แห่ง เป็นหน่วยงานภาครัฐมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนและบริษัทเอกชน บทบาทหน้าที่/ตำแหน่งงานที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สอดคล้องกับสาขาวิชาที่นักศึกษาอยู่ นักศึกษาทุกโปรแกรมวิชาได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเกี่ยวกับงานธุรการงานสารบรรณ เพิ่มเติมที่นักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ ที่เน้นปฏิบัติงานในกระบวนการของศาล

และนักศึกษาสาขามนุษยศาสตร์ที่ได้ปฏิบัติงานส่วนของการแปลเอกสาร งานล่าม และงานสอน ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา ได้แก่ ความรู้ความสามารถ/ทักษะไม่เพียงพอ การปรับตัวกับองค์กร ขั้นตอน/กระบวนการฝึกยุ่งยาก และค่าใช้จ่าย ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกของนักศึกษา ได้แก่ ระดับโปรแกรมวิชา ควรอบรมให้ความรู้และทักษะที่จำเป็นแก่นักศึกษา ควรนิเทศนักศึกษาทุกคนอย่างน้อย 1 ครั้ง ระดับศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรจัดทำระบบฐานข้อมูลของหน่วยงาน ขั้นตอนการติดต่อ และข้อมูลที่จำเป็น ระดับหน่วยงาน/องค์กรที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรคำนึงถึงเป้าหมายของฝึกประสบการณ์วิชาชีพ กระตุ้นให้นักศึกษาได้ปฏิบัติงานและประสบการณ์อย่างเต็มที่ ควรประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างจริงจัง รวมถึงสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางเมื่อนักศึกษาลงพื้นที่

คำสำคัญ: การประเมินผล/ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ / นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Abstract

The purpose of this qualitative study was to investigate difficulties and recommendations regarding professional internship of students in the Faculty of Humanities and Social Sciences, Kamphaeng Phet Rajabhat University. The data collection was conducted using in-depth interviews and document review. The sample group of 30 participants consisted of 24 students and 6 teachers.

The finding revealed that the majority of the 221 students from 151 workplaces received their training in the public, school, and private sectors, respectively. The roles or positions in which students received their training were related to their field of study. The majority of students worked as general administrative and correspondence officers, while law students were more involved in the law field. In addition, some language students were trained as interpreters, document translators, and teachers. The issues with professional internships were a lack of skills and work adjustment. Furthermore, the complicated internship procedure and expense also caused the problems. The recommendations toward professional internship students revealed that students should be trained in terms of needed skills for work and a site visit at least once was necessary, and that the professional internship center should improve administrative management with regard to data base management system including contact and necessary information. Moreover,

internship objectives should be more focused on the organization or workplace in many aspects, such as internship evaluation, work encouragement, and payment.

Keywords: Assessment / Professional internship / Student of Faculty of Humanities and Social Sciences

บทนำ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพถือเป็นรายวิชาหนึ่งในโครงสร้างของทุกหลักสูตรที่นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ต้องผ่านก่อนสำเร็จการศึกษา โดยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการฝึกปฏิบัติงานจริงในหน่วยที่นักศึกษาเป็นผู้กำหนดอาจเป็นหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือภาคธุรกิจเอกชนตามความเหมาะสมแต่ละวิชาชีพ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเปรียบเสมือนสนามทดลองการปฏิบัติงานให้นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการคิด กระบวนการทำงาน การฝึกทักษะที่จำเป็น การประยุกต์ความรู้ที่ได้เรียนกับการปฏิบัติงาน นอกจากความรู้ทางวิชาชีพที่นักศึกษาจะรับแล้วนั้น การฝึกประสบการณ์วิชาชีพยังช่วยส่งเสริม Soft Skill 4 ด้าน คือ ทักษะการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกับผู้อื่น ทักษะการวิเคราะห์ และการแก้ไขปัญหา และสุดท้ายทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ ทักษะทั้งหมดที่กล่าวมาถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างมากในศตวรรษที่ 21 (Dreamwk. 2563) นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ประสงค์ขอออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพจึงจำเป็นต้องมีความพร้อมตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และเตรียมตนเองให้พร้อมที่จะเรียนรู้ทักษะและประสบการณ์ที่จะเกิดระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และที่สำคัญคือพร้อมปรับตนเองเข้ากับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของหน่วยฝึกอย่างเคร่งครัด

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สามารถดำเนินการได้ทุกภาคการศึกษา หากนักศึกษามีความพร้อมตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย แต่สิ่งหนึ่งที่คณาจารย์และศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพรับทราบข้อมูลเสมอมาคือ นักศึกษามักจะประสบปัญหาตั้งแต่การเตรียมตัวก่อนขอออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ระหว่างที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และมักเกิดการแลกเปลี่ยนปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของอาจารย์นิเทศก์ซึ่งเป็นคณะกรรมการศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพและสหกิจศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจทำการศึกษาการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในครั้งนี้ เพื่อรวบรวมข้อมูลทั้งสภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ปัญหาอุปสรรคในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ข้อเสนอแนะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

การออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาต้องมีคุณสมบัติครบตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยนักศึกษาที่จะขอออกฝึกฯ ต้องมีผลการเรียนรายวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่ต่ำกว่า C (คะแนนระหว่าง 60-64) ต้องผ่านการสอบวัดมาตรฐานคอมพิวเตอร์ ทั้งชุด 1 และชุด 2 และนักศึกษาต้องผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมตลอดก่อนทำเรื่องอนุมัติฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่น้อยกว่า 55 หน่วยกิจกรรม เมื่อนักศึกษามีคุณสมบัติครบแล้ว นักศึกษาสามารถเลือกหน่วยงานที่สนใจ ปรึกษาอาจารย์ระดับโปรแกรมวิชา และกรอกแบบฟอร์มเพื่อเข้าสู่กระบวนการขอออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เสนอต่อศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ฝ่ายกิจการนักศึกษา ฝ่ายวิชาการ คณบดี ตามลำดับ เมื่อได้รับอนุมัติ นักศึกษาต้องเข้าปฐมนิเทศก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พร้อมรับบันทึกการปฏิบัติงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับหน่วยงาน และหนังสือส่งตัวจากมหาวิทยาลัย เพื่อมอบให้หน่วยฝึกฯ ในวันรายงานตัวเข้าฝึกงาน จากนั้นเริ่มออกฝึกประสบการณ์ตามระยะเวลาที่กำหนด ระหว่างการฝึกฯ จะมีการอาจารย์นิเทศอย่างน้อย 1 ครั้ง รายสัปดาห์ที่ 4 เป็นต้นไป เพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนกับนักศึกษา พี่เลี้ยง และหัวหน้าหน่วยงาน หน่วยฝึกจะต้องประเมินนักศึกษาทั้งหมด 3 ครั้ง เมื่อครบกำหนดระยะเวลาฝึกฯ นักศึกษาเข้าร่วมสมมนาหลังฝึกฯ สำหรับสัดส่วนคะแนนรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ จากหน่วยงาน 50 คะแนน จากอาจารย์นิเทศ 30 คะแนน และจากศูนย์ฝึกฯ 20 คะแนน นักศึกษาที่ได้คะแนน 85 ขึ้นไป จะมีค่าผลการเรียนระดับ A การประเมินในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบ Summative assessment คือ การประเมินจากนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์ วิชาชีพเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้ทราบถึงสภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยที่ได้รับมาปรับปรุงกระบวนการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา และพัฒนากระบวนการทำงานของศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพและนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย จำนวนนักศึกษาออกฝึก 3 ภาคเรียน ประเภทหน่วยงานที่นักศึกษาออกฝึก และบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ตอนที่ 2 ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ความสามารถ/ทักษะของนักศึกษา ด้านการปรับตัวกับองค์กรของนักศึกษา ด้านขั้นตอน/กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านค่าใช้จ่ายและด้านอื่น ๆ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ข้อเสนอแนะต่อระดับโปรแกรมวิชา ข้อเสนอแนะต่อศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่รับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษานี้ คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ภาคเรียนที่ 3/2561 ภาคเรียนที่ 2/2562 และภาคเรียนที่ 3/2563 จำนวน 221 คน และอาจารย์นิเทศของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 40 คน

กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 30 คน แบ่งเป็นนักศึกษาจำนวน 24 คน และอาจารย์นิเทศก์ จำนวน 6 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ที่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ดี มีความเต็มใจและสมัครใจที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้อย่างครบถ้วน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาเอกสาร (Document Study) ที่เกี่ยวข้องข้อบังคับของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ว่าด้วยการประเมินผลการศึกษาระดับอนุปริญญาและปริญญาตรี พ.ศ. 2548 ประกาศคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เรื่องหลักเกณฑ์และขั้นตอนการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพและสหกิจศึกษา เอกสารขั้นตอนการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แบบประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการศึกษาวิจัย 2 แบบ ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นลักษณะ

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างปานกลาง (Semi- Structural Interviews) ประกอบด้วย ข้อมูล 3 ส่วน ส่วนที่หนึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ได้แก่ ภาคเรียนที่ลงทะเบียนรายวิชาการฝึกฯ สังกัดโปรแกรม วิชา และบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาสภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนที่สองแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ความสามารถ/ทักษะของนักศึกษา ด้านการปรับตัวกับองค์กรของนักศึกษา ด้านขั้นตอน/กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านค่าใช้จ่ายและด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนที่สาม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ ข้อเสนอแนะต่อระดับโปรแกรมวิชา ต่อศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และต่อหน่วยงานที่รับนักศึกษาฝึกประสบการณ์ เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องข้อคำถามกับประเด็นที่ต้องการทราบ (Item Objective Congruence Index: IOC) (ไข่มพร กาญจนกิจสกุล. 2555, หน้า 110) และปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นได้ทดสอบเครื่องมือโดยการสัมภาษณ์นักศึกษาและอาจารย์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยการศึกษาเอกสาร (Document Study) เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้แก่ ประกาศคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เรื่อง หลักเกณฑ์และขั้นตอนการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือสหกิจศึกษา และแนวปฏิบัติสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พ.ศ. 2557

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) แบบสัมภาษณ์มีเนื้อที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล และส่วนที่ 2 ข้อมูลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ได้แก่ ตอนที่ 1 สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา ตอนที่ 2 ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสร้างข้อสรุปโดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยการตีความสร้างข้อสรุปจากการสังเกตของผู้วิจัยเอง มีลักษณะเป็น สมมติฐานชั่วคราวซึ่งตั้งขึ้นจากการพิจารณาข้อมูลเบื้องต้น (Appleton. 1995, pp 993-997) จากนั้นจึงศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมรวมกับการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการจำแนกประเด็น การวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางที่กำหนดไว้ โดยใช้ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากการสัมภาษณ์ เพื่อตอบ คำถามการวิจัยเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาสภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพทั้งหมด 3 ประเด็น ได้แก่ จำนวนนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำแนกตามโปรแกรมวิชาและภาคเรียน จำนวน นักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำแนกตามโปรแกรมวิชา และประเภทหน่วยงาน และ บทบาทหน้าที่/ ตำแหน่งที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพจำแนกตามโปรแกรมวิชา โดยมีผลการ วิจัยดังตารางด้านล่าง

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำแนกตามโปรแกรมวิชา ภาคเรียน และประเภทหน่วยงาน

โปรแกรม วิชา	ภาคเรียน			รวม คน	ประเภทหน่วยงาน						รวม แห่ง
	3/61	2/62	1/63		รัฐ	รัฐ วิสาหกิจ	เอกชน	วิสาหกิจ	โรงเรียน	ต่าง ประเทศ	
รัฐประศาสนศาสตร์	77	12	4	93	38	3	1	3	-	-	45
นิติศาสตร์	18	-	5	23	11	-	2	-	-	-	13
การพัฒนาสังคม	-	12	4	16	18	-	-	-	-	-	18
ภาษาจีน	-	9	6	15	2	7	7	-	1	-	17
ภาษาไทย	-	44	8	52	-	-	6	-	44	2	52
ภาษาอังกฤษ	20	2	-	22	4	2	-	-	-	-	6
รวม	115	79	27	221	73	12	16	3	45	2	151

จากตารางที่ 1 สรุปได้ว่า นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ออกฝึก ประสบการณ์วิชาชีพทั้งหมด 221 คน จากการศึกษาคณะการศึกษามีโดยมี 3 โปรแกรมวิชาที่ นักศึกษาออกฝึกฯ ภาคเรียนที่ 3 (ภาคฤดูร้อน) ได้แก่ โปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และนิติศาสตร์ ส่วนอีก 3 โปรแกรมวิชานักศึกษาออกฝึกฯ ในภาคเรียนที่ 2 ได้แก่ โปรแกรมวิชา ภาษาไทย การพัฒนาสังคม และภาษาจีน

นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ส่วนใหญ่เลือกฝึกงานในหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 73 และโปรแกรมวิชาภาษาไทยที่นักศึกษาสนใจฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน (ทั้งโรงเรียนรัฐและเอกชน) จำนวน 44 แห่ง การทราบประเภทหน่วยงานที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทำให้พอทราบถึงบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ตารางที่ 2 บทบาทหน้าที่ / ตำแหน่งที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพจำแนกตามโปรแกรมวิชา

โปรแกรมวิชา	บทบาทหน้าที่/ตำแหน่งที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
รัฐประศาสนศาสตร์	- เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่สำนักปลัด ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่การคลัง ฯลฯ - มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานสารบรรณ การเดินเอกสาร บันทึกส่งหนังสือ ทำบันทึกข้อความ ออกเลขหนังสือ ถ่ายเอกสาร หน้าที่เกี่ยวกับการจัดประชุมและพิธีการต่าง ๆ จัดสถานที่ เตรียมคอมพิวเตอร์ในการประชุม รับลงทะเบียน จัดอาหารว่าง หน้าที่นอกหน่วยงาน ลงพื้นที่จ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ลงพื้นที่ช่วยเหลือชาวบ้าน ร่วมกิจกรรมจิตอาสา ร่วมและจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เป็นต้น
นิติศาสตร์	- ศาลยุติธรรม นักศึกษาจะฝึกงานเวียนกันในแต่ละส่วนงาน ได้แก่ งานประชาสัมพันธ์ งานรับฟ้อง ห้องเก็บสำนวนคดี งานไต่ถามไต่สวน งานออกหมาย - สำนักงานอัยการ ฝึกงานส่วนของงานคดีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการช่วยงานนิติกร - สถานีตำรวจ นักศึกษาจะฝึกงานในส่วนของการตรวจคดี ช่วยพิมพ์สำนวนคดีเพื่อหาข้อกฎหมาย รวมถึงตอบข้อซักถามเกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น ช่วยร้อยเวรพิมพ์ข้อมูลรับแจ้งความเอกสารหาย - สำนักงานบังคับคดี นักศึกษาฝึกงานในส่วนของการบังคับคดี ได้แก่ การปิดหมาย การนำยึด ขายทอดตลาดและช่วยเหลือสำนวน - ที่ว่าการอำเภอ นักศึกษาฝึกงานในส่วนงานประชาสัมพันธ์ ให้คำแนะนำตอบข้อซักถามทางกฎหมายเบื้องต้นและช่วยงานธุรการต่าง ๆ - สำนักงานกฎหมาย นักศึกษาฝึกงานทุกส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมาย ได้แก่ ฝึกร่างคำฟ้อง เขียนคำร้อง คำแถลง การจัดทำแฟ้มสำนวนคดี และหาข้อกฎหมายในประเด็นต่าง ๆ - คลินิกกฎหมายแรงงาน นักศึกษาฝึกงานส่วนของการให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจ้างแรงงานของคนต่างด้าว สิทธิสวัสดิการ และได้ปัญหาแรงงานด้านกฎหมายของคนต่างด้าว ลงพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์กฎหมายแรงงานแก่ผู้ใช้แรงงานในเขตพื้นที่
การพัฒนาสังคม	- ผู้ช่วยนักพัฒนาสังคม ฝ่ายส่งเสริมพัฒนาและฝ่ายสวัสดิการสังคม ผู้ช่วยพนักงานธุรการ ฝ่ายส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น - มีหน้าที่งานธุรการ งานสารบรรณ และลงพื้นที่กับเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยงาน
ภาษาจีน	- พนักงานต้อนรับโรงแรม มีหน้าที่ประจำอยู่แผนกต้อนรับโรงแรม ต้อนรับลูกค้าและให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยว - พนักงานประชาสัมพันธ์โรงแรม ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงแรม และจัดงานตามเทศกาลต่าง ๆ ของที่โรงแรม - ล่ามประจำโรงงาน แปลภาษาให้กับเจ้าหน้าที่ชาวจีน และติดตามหัวหน้าชาวจีนในการลงพื้นที่เพื่อแปลภาษา - พี่เลี้ยง/ครูผู้สอน ดูแลเด็กปฐมวัย/เด็กประถมศึกษา และสอนภาษาจีน

ตารางที่ 2 บทบาทหน้าที่ / ตำแหน่งที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพจำแนกตามโปรแกรมวิชา (ต่อ)

โปรแกรมวิชา	บทบาทหน้าที่/ตำแหน่งงานที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
	- งานบริการตำรวจท่องเที่ยว ติดต่อนักท่องเที่ยวชาวจีน พร้อมทั้งติดตามตำรวจท่องเที่ยวลงพื้นที่ - งานธุรการ งานสารบรรณ ทำเอกสาร ติดต่อสื่อสารระหว่างเจ้าหน้าที่ชาวจีน - พนักงานดูแลทัวร์ ดูแลนักท่องเที่ยวชาวจีน จัดเตรียมอุปกรณ์อำนวยความสะดวกประสานงานสถานที่ท่องเที่ยวและร้านอาหาร - พนักงานแปลเอกสารด้านโลจิสติกส์ แปลเอกสารภาษาจีนเป็นภาษาไทย ติดต่อสื่อสารกับชาวจีน ประสานงานภายในหน่วยงาน
ภาษาไทย	- หน่วยงานโรงเรียนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยปฏิบัติงานสอน สอนวิชาภาษาไทย อย่างน้อย 9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น งานธุรการ งานฝ่ายบุคคล งานวิชาการ และงานฝ่ายปกครอง นอกจากนั้นนักศึกษาฝึกงานด้านเอกสาร งานสารบรรณ เอกสารราชการทั่วไป - หน่วยงานเอกชน (บริษัทนิตยสาร) ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในด้านงานแปลเอกสาร ข่าวกานเทิง สถานที่ท่องเที่ยวจากไทย - จีน และนักข่าวภาคสนาม - ฝึกงานต่างประเทศ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในตำแหน่งผู้ช่วยเลขารัฐมนตรีการท่องเที่ยวกับพญา งานแปลเอกสารไทยเป็นกัมพูชา งานแปลภาษาไทย-จีน
ภาษาอังกฤษ	- ธุรการ งานบริหารทั่วไป งานแปลเอกสาร งานสารบรรณและงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย - ประชาสัมพันธ์ดูแลลูกค้า ดูแลเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า นักศึกษาทุกโปรแกรมวิชาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้ช่วยฝ่ายงานต่าง ๆ ที่ประจำอยู่ และมีการผลัดเปลี่ยนกลุ่มงานย่อยภายในหน่วยงาน สำหรับบทบาทหน้าที่ที่นักศึกษาได้รับมอบหมายให้ฝึกปฏิบัติงานนั้น นักศึกษาทุกโปรแกรมวิชาฝึกปฏิบัติงานในส่วนงานธุรการ งานสารบรรณ และงานอื่นตามศาสตร์สาขาที่นักศึกษาเรียน มีเพียงโปรแกรมวิชาทางสายมนุษยศาสตร์ที่ได้รับมอบหมายงานเพิ่มเติม ได้แก่ งานแปลเอกสาร งานสอนภาษา และนักศึกษาโปรแกรมวิชาภาษาไทยมีโอกาสได้ปฏิบัติงานสอนอย่างน้อย 9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ตอนที่ 2 ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

การศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ/ทักษะของนักศึกษา ด้านการปรับตัวกับองค์กรของนักศึกษา ด้านขั้นตอน/กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านค่าใช้จ่ายในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และด้านอื่น ๆ โดยมีผลการวิจัยแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านความรู้ความสามารถ/ทักษะของนักศึกษา

นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประสบปัญหาด้านความรู้ความสามารถ และทักษะ สามารถแยกออกเป็น 5 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

(1) ความรู้ความสามารถด้านงานสารบรรณ การทำหนังสือราชการรูปแบบต่างๆ ประเภทหนังสือราชการ การลงรับ/ส่งหนังสือ ภาษาทางการที่ใช้ในระบบราชการ กระบวนการงานในระบบราชการ ตลอดจนงานเอกสารของหน่วยงานภาคเอกชน

(2) ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี ทั้งคอมพิวเตอร์และเครื่องใช้สำนักงาน โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐาน Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft Power Point

(3) ความรู้ความสามารถในการสอนที่ต้องปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับชั้นและสอดคล้องกับแบบเรียน

(4) ทักษะด้านภาษา สำหรับนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์ เช่น การฟัง การสื่อสารภาษาจีน ภาษาอังกฤษ สำเนียง และทักษะการแปล เนื่องจากบางคำเป็นคำเฉพาะของงานนั้น ๆ นักศึกษาไม่คุ้นเคย

(5) ความรู้เกี่ยวกับหน่วยงาน เช่น ระบบการทำงานของหน่วยงานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตำแหน่งที่ไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และประสบการณ์การทำงานมีน้อย ทำให้แก้ไข้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ไม่ทัน

2) ด้านการปรับตัวกับองค์กรของนักศึกษา

นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประสบปัญหาด้านการปรับตัวกับองค์กรของนักศึกษา สามารถแยกออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

(1) ปรับตัวเรื่องเวลาและการแต่งกาย นักศึกษาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในหน่วยงานภาครัฐต้องเข้างานเวลา 8.30 น. ซึ่งต้องไปถึงก่อนเวลาเล็กน้อย ส่วนการทำงานในภาคเอกชนมีทั้งการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในรูปแบบเต็มเวลา คล้ายหน่วยงานภาครัฐ และฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านงานบริการที่ทำเข้างานเป็นกะ การแต่งกายโดยหลักการคือชุดนักศึกษา แต่บางหน่วยงานก็อนุญาตให้ใส่ชุดสุภาพที่สะดวกต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และการปรับบุคลิกภาพให้เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ

(2) ปรับตัวกับวัฒนธรรมองค์กรและเพื่อนร่วมงาน หน่วยงานทุกหน่วยงานย่อมมีวัฒนธรรมองค์กร เมื่อนักศึกษาเข้าไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพทำให้นักศึกษาต้องเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กร เช่น การเคารพผู้อาวุโส เรียนรู้กระบวนการทำงาน ทำความรู้จักพี่ ๆ ในหน่วยงาน ซึ่งมีความต่างกันทั้งอายุ ประสบการณ์การทำงานและการถ่ายทอดงาน ในกรณีฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบเวียนหน่วยงาน นักศึกษาต้องปรับตัวเรียนรู้งานใหม่ให้เร็วยิ่งขึ้น

(3) ปรับตัวของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพสายมนุษยศาสตร์ เช่น การสอนหนังสือหน้าชั้นเรียน การแปลศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย

3) ด้านขั้นตอน/กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประสบปัญหาด้านขั้นตอน/กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสามารถแยกออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

(1) ก่อนเข้าสู่กระบวนการขอออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

- นักศึกษาขาดความพร้อมตามระเบียบของมหาวิทยาลัย คือ ต้องผ่านการเรียนรายวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยมีเกรดไม่ต่ำกว่าระดับ C ต้องสอบผ่านมาตรฐานคอมพิวเตอร์ทั้ง 2 ชุด และต้องเข้าร่วมของมหาวิทยาลัย คณะ และโปรแกรมวิชา โดยหน่วยกิจกรรมต้องไม่น้อยกว่า 55 หน่วยกิจกรรม

- นักศึกษาไม่ทราบขั้นตอนการดำเนินการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ชัดเจน
- วางแผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งแต่ในรายวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

(2) ระหว่างการดำเนินการขอออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

- นักศึกษาต้องเตรียมเอกสาร และผ่านขั้นตอนการเซ็นอนุมัติจากหลายฝ่ายจึงต้องการให้ยืดหยุ่นเรื่องเวลาการดำเนินการ

- ต้องการให้อาจารย์มีตารางเซ็นอนุมัติเป็นรายบุคคล

(3) การปรับเปลี่ยนภาคเรียนในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

4) ด้านค่าใช้จ่ายในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประสบปัญหาด้านค่าใช้จ่าย สามารถแยกออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

(1) นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีทั้งฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคเรียนปกติและภาคเรียนฤดูร้อน ซึ่งค่าลงทะเบียนค่อนข้างสูง แต่ใช้ทรัพยากรของมหาวิทยาลัยน้อยมาก

(2) ค่าเดินทาง ค่าที่พัก และค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ในบางโปรแกรมวิชานักศึกษาไม่สามารถฝึกประสบการณ์วิชาชีพในพื้นที่ได้ เนื่องจากไม่มีหน่วยงานที่ปฏิบัติงานตรงกับสาขาที่เรียน หรือมีหน่วยงานจำกัด ทำให้นักศึกษาต้องเลือกออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในต่างจังหวัดที่เป็นจังหวัดใหญ่ ส่งผลให้เกิดทั้งค่าเดินทาง ค่าที่พัก และค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมีอัตราสูงขึ้น

(3) นักศึกษาบางคนทำงานพิเศษในช่วงเวลาเย็น ต้องเข้างาน 16.00 น. ซึ่งในการออกฝึกประสบการณ์วิชานักศึกษาไม่สามารถเข้างานในช่วงเวลาเดิมได้ ส่งผลให้นักศึกษาเสียรายได้ในขณะที่รายจ่ายเพิ่มขึ้น

5) ด้านอื่นๆ

นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ประสบปัญหาด้านการปรับตัวกับองค์กรของนักศึกษา คือ รายชื่อตกหล่นจากตารางนิเทศ ส่งผลให้อาจารย์ไปนิเทศล่าช้า

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา แบ่งการศึกษาภายในออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับโปรแกรมวิชา และระดับคณะ ภายนอก คือ หน่วยงานที่รับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

1) ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาต่อระดับโปรแกรมวิชา

นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีข้อเสนอแนะการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อระดับโปรแกรมวิชา สามารถแยกออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

(1) เตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

- อบรมให้ความรู้นักศึกษา เช่น ด้านคอมพิวเตอร์ การใช้อุปกรณ์สำนักงาน การสอนหน้าชั้นเรียน แนะนำเอกสารที่นักศึกษาอาจได้จัดทำในโรงเรียน ตลอดจนเรื่องการปรับตัวและมารยาท
- ในรายวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลหน่วยงานที่ตนเองสนใจออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือให้ออกเตรียมฝึกฯ ในหน่วยงาน

(2) ระหว่างนักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

- หลักสูตรควรลงพื้นที่เพื่อให้นักศึกษาทุกคนอย่างน้อย 1 ครั้ง
- ต้องการให้ขยายเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพราะบางหน่วยงานให้เวียนฝ่ายงานระยะเวลาแบบเดิมน้อยไป

2) ข้อเสนอแนะพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาต่อระดับศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีข้อเสนอแนะการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อระดับศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สามารถแยกออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

- (1) จัดทำระบบฐานข้อมูล หน่วยงานที่รับนักศึกษาประสบการณ์วิชาชีพ ช่องทางติดต่อ ขั้นตอนการติดต่อ และข้อมูลที่จำเป็น
- (2) ให้ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นหลักในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสัมมนา ก่อน/หลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อบรมเชิงปฏิบัติการ อบรมทักษะความรู้ต่าง ๆ ทักษะด้านอาชีพ
- (3) ปรับกระบวนการขั้นตอนการขอออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3) ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาต่อหน่วยงาน/ องค์กร

นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีข้อเสนอแนะการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อระดับโปรแกรมวิชา สามารถแยกออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

(1) หน่วยงานควรคำนึงถึงเป้าหมายในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คือ การได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ได้ประสบการณ์การทำงาน หรืออาจเพิ่มชิ้นงานที่จำเป็นต่อการทำงานในศาสตร์ที่นักศึกษาเรียนมา

(2) หน่วยงานควรประเมินการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาอย่างจริงจัง

(3) บางหน่วยงานให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพลงพื้นที่ จึงควรมีการสนับสนุนงบประมาณในการเดินทาง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ การศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก ดำเนินการศึกษาวิจัยในพื้นที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จำนวน 6 โปรแกรมวิชา ได้แก่ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การพัฒนาสังคม ภาษาจีน ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยสรุปผลวิจัย ดังนี้

1. สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

จำนวนนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีดังนี้ ภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2561 มีจำนวน 115 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 มีจำนวน 79 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 มีจำนวน 27 คน รวมทั้งหมดจำนวน 221 คน หน่วยงาน/องค์กรที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีจำนวนทั้งสิ้น 151 แห่ง เป็นหน่วยงานภาครัฐ 73 แห่ง โรงเรียน 45 แห่ง เอกชน 16 แห่ง รัฐวิสาหกิจ 12 แห่ง วิสาหกิจ 3 แห่ง และต่างประเทศ 2 แห่ง บทบาทหน้าที่/ตำแหน่งงานของนักศึกษา มีความสอดคล้องกับสาขาวิชาที่นักศึกษาเรียนอยู่ดังนี้ นักศึกษาโปรแกรมวิชารัฐประศาสนศาสตร์และโปรแกรมวิชาการพัฒนาสังคม ได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสอดคล้องกับศาสตร์ที่ศึกษา โดยมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการ งานสารบรรณ และการลงพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่หน่วยฝึกอย่างต่อเนื่อง นักศึกษาโปรแกรมวิชานิติศาสตร์ มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการทำงานของศาล งานรับฟ้อง งานไต่ถามคดี งานออกหมาย สำนักงานบังคับคดี การปิดหมาย การนำยึด งานขายทอดตลาด สำนักงานทนายความ ฝึกร่างคำฟ้อง การจัดทำแฟ้มคดี ซึ่งงานเหล่านี้มีความสอดคล้องกับสาขานิติศาสตร์ นักศึกษา

โปรแกรมวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน ได้ฝึกฯ ตรงกับสาขาที่นักศึกษาเรียนอยู่ ได้แก่ งานแปล งานสอนภาษา งานล่าม

2. ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความสามารถ/ทักษะของนักศึกษา ประกอบด้วย ขาดความรู้ความสามารถด้านงานสารบรรณ ด้านเทคโนโลยี ความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยี ด้านการสอน ด้านภาษา และความรู้เกี่ยวกับหน่วยงาน 2) ด้านการปรับตัวกับองค์กร ประกอบด้วย เวลาและการแต่งกาย วัฒนธรรมองค์กรและเพื่อนร่วมงาน การสอนหนังสือหน้าชั้นเรียน 3) ด้านขั้นตอน/กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า ระยะก่อนเข้าสู่กระบวนการขอออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาขาดคุณสมบัติตามประกาศของคณะจึงไม่สามารถออกฝึกได้ รวมถึงไม่ทราบขั้นตอนของการฝึกและไม่ได้เตรียมตัวตั้งแต่ในรายวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนระยะระหว่างการดำเนินการขอออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีขั้นตอนที่ยุ่งยากหลายขั้นตอนในการอนุญาตให้ออกฝึก 4) ด้านค่าใช้จ่าย นักศึกษาจ่ายเงินค่าลงทะเบียนรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคฤดูร้อนสูงกว่าภาคการศึกษาปกติ นักศึกษาที่ออกฝึกในต่างจังหวัดมีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพเพิ่ม ส่วนนักศึกษาที่เคยมีรายได้หลังเลิกเรียน ขาดรายได้เมื่อต้องไปฝึก และ 5) ด้านอื่น ๆ ได้แก่ คณะทำรายชื่อนักศึกษาตกหล่นทำให้อาจารย์ไปนิเทศล่าช้า

3. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา

ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา ได้แก่ 1) ระดับโปรแกรมวิชา คือ ควรมีการอบรมให้ความรู้นักศึกษา เช่น ด้านคอมพิวเตอร์ การใช้อุปกรณ์สำนักงาน การสอนหน้าชั้นเรียน แนะนำเอกสารที่นักศึกษาอาจได้จัดทำในโรงเรียน ตลอดจนเรื่องการปรับตัวเรื่องมารยาท ในรายวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรมอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลหน่วยงานที่ตนเองสนใจออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือให้ออกเตรียมฝึกฯ ในหน่วยงาน ในระหว่างที่นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรลงพื้นที่เพื่อนิเทศนักศึกษาทุกคนอย่างน้อย 1 ครั้ง และต้องการให้ขยายเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2) ระดับศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คือ ควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูล หน่วยงานที่รับนักศึกษาประสบการณ์วิชาชีพ ช่องทางติดต่อ ขั้นตอนการติดต่อ และข้อมูลที่จำเป็น นอกจากนี้ ศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรเป็นหลักในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสัมมนา ก่อน/หลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อบรมเชิงปฏิบัติการ อบรมทักษะความรู้ต่าง ๆ ทักษะด้านอาชีพ รวมถึงควรปรับกระบวนการขั้นตอนการขอออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 3) ระดับหน่วยงาน/องค์กรที่นักศึกษาไปฝึก คือ หน่วยงานควรคำนึงถึงเป้าหมายในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยทำให้นักศึกษาได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ได้ประสบการณ์การทำงาน หรืออาจเพิ่มชิ้นงานที่จำเป็นต่อการทำงานในศาสตร์ที่นักศึกษาเรียนมา ควรประเมินการฝึกประสบการณ์

ของนักศึกษาอย่างจริงจัง นอกจากนี้ หากหน่วยงานให้นักศึกษาลงพื้นที่ ควรสนับสนุนงบประมาณในการเดินทาง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่า สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาทั้ง 3 ภาคเรียน ที่ทำการศึกษา มีนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 221 คน ซึ่งส่วนใหญ่ นักศึกษาเลือกฝึกฯ ในหน่วยงานภาครัฐ สอดคล้องกับงานศึกษาของ ภาสกร แห่งศักดิ์ศรี (2561, หน้า 102-103) พบว่า นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เลือกฝึกประสบการณ์วิชาชีพในหน่วยงานราชการที่ไม่ใช่สถานศึกษามากที่สุดและสาเหตุที่เลือกเพราะคาดว่าจะได้ฝึกประสบการณ์ตรงสาขาวิชาที่เรียน ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สนใจเรียนรู้กระบวนการทำงานในภาครัฐและยังคงยังมีเป้าหมายการประกอบอาชีพรับราชการ ทำให้นักศึกษาเลือกหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นหน่วยงานของภาครัฐ ประกอบกับหลักสูตรการเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ช่วยส่งเสริมให้มีความรู้พื้นฐานสำหรับการทำงานในหน่วยงานภาครัฐ เมื่อนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานที่นักศึกษาส่วนใหญ่ทำได้ เนื่องจากมีการเรียนและให้นักศึกษาเลือกอบรมเรื่องที่ตนเองสนใจมาบ้างก่อนออกประสบการณ์วิชาชีพแล้ว สอดคล้องกับแนวคิดของ Tomlinson (2001, หน้า 3-7) การจัดการเรียนการสอนที่ดีควรมีการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ให้มีความท้าทายและเหมาะสม โดยคำนึงถึงความแตกต่างด้านศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความพร้อมในการเรียน ด้านความสนใจส่วนบุคคล และด้านลีลาการเรียนรู้ ต้องให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้เรียนรายบุคคลหรือกลุ่มผู้เรียนขนาดเล็กที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้จากจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง เกิดความเจริญงอกงามและความสำเร็จอย่างสูงสุดของแต่ละบุคคล

ผลจากการวิจัยพบว่า ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สามารถแยกเป็นด้านได้ดังนี้

ด้านความรู้ความสามารถ/ทักษะของนักศึกษาพบว่า นักศึกษามีความรู้ความสามารถในงานสารบรรณไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานจริง การใช้เทคโนโลยี ทักษะการสอน และทักษะการแปลภาษา สอดคล้องผลวิจัยของนิภาพรรณ เจนสันติกุล (2564, หน้า 129) พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ด้านระบบงานสารบรรณและทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรม Microsoft Word และ Microsoft Excel ความสามารถในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์สำนักงาน ทั้งนี้อาจมาจากนักศึกษาบางส่วนขาดความสนใจและใส่ใจในการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์

วิชาชีพ ส่งผลให้เมื่อออกฝึกฯ นักศึกษาไม่สามารถนำความรู้/ทักษะที่รับจากการเรียนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ ไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานได้

ด้านการปรับตัวกับองค์กร นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัวเรื่องเวลาในการทำงาน ในช่วงแรกเพราะนักศึกษาต้องเข้างานก่อน เวลา 8.30 น. และนักศึกษาอีกส่วนทำเข้าทำงานเป็นกะ ในบางรอบต้องเข้างานช่วยเที่ยงคืนถึงเช้า วัฒนธรรมองค์กรและเพื่อนร่วมงาน สอดคล้องผลวิจัยของนิภาพรรณ เจนสันติกุล (2564, หน้า 129) พบว่า นักศึกษาควรปรับปรุงในเรื่องเวลาเข้างาน การมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น เหตุเพราะบางหน่วยงานมีวัฒนธรรมองค์กรเฉพาะเมื่อนักศึกษาเข้าไปฝึกฯ ก็อาจต้องเวลาในปรับตัวกิจกรรม ความคิด ตลอดจนการแสดงออกให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในหน่วยงาน เช่นเดียวกับสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิย พวงมะลิ และคณะ (2559, หน้า 65) พบว่า ผลของคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา พบว่า การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถเข้ากับบุคคลอื่น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55) และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.27) แสดงให้เห็นว่าการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเข้ากับเพื่อนร่วมงานและการแก้ไขปัญหาในระหว่างทำงานเป็นสิ่งสำคัญในการทำงาน ปัญหาการปรับตัวการสอนหนังสือหน้าชั้น เหตุที่นักศึกษามีทักษะการสอนหน้าชั้นเรียนไม่เพียงพออาจเนื่องจากหลักสูตรที่นักศึกษาเรียนไม่ได้เน้นเรื่องการสอนโดยเฉพาะ ในขณะที่ผลการศึกษาของชนิษฐา หินอ่อน (2555, หน้า 85) พบว่า ผลประเมินนักศึกษาฝึกสอนตามความเห็นของอาจารย์นิเทศก์ เห็นว่านักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมยังขาดความพร้อมก่อนการสอนในทุกด้าน ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงว่าการปรับตัวเข้ากับองค์กรอาจต้องใช้ระยะเวลามากกว่าแค่ระยะเวลาสำหรับการฝึกฯ

ด้านขั้นตอน/กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาไม่ทราบขั้นตอนของการฝึก และไม่ได้เตรียมตัวตั้งแต่ในรายวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ระหว่างการดำเนินการขอออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีขั้นตอนที่ยุ่งยากหลายขั้นตอนในการอนุญาตให้ออกฝึก สาเหตุเนื่องจากนักศึกษาไม่เข้าใจกระบวนการทั้งหมด ประกอบกับในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพแต่ละภาคเรียน นักศึกษาจะต้องนำส่งเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งประสานงานระหว่างหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯ คณะ จึงทำให้เกิดการผิดพลาด สอดคล้องกับการศึกษาของปริญญญา ทองคำ (2562, หน้า 51) ที่พบว่า ปัญหาในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพมากที่สุดคือ ปัญหาด้านความพร้อมของนักศึกษา ($\bar{X}$ = 4.26) เมื่อขยายความปัญหาลงลึกไปพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการจัดส่งเอกสารไม่ครบถ้วนมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63) รองลงมาคือ ปัญหาที่นักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ($\bar{X}$ = 4.20)

ด้านค่าใช้จ่าย พบว่า นักศึกษาต้องจ่ายเงินค่าลงทะเบียนรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในภาคฤดูร้อนสูงกว่าภาคการศึกษาปกติ เนื่องจากมีบางหลักสูตรในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่สนับสนุนให้นักศึกษาสามารถฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคเรียนที่ 3 (ภาคฤดูร้อน) ส่งผลให้ค่าลงทะเบียนเรียนมีอัตราที่สูงกว่าภาคเรียนปกติ นักศึกษาที่ออกฝึกในต่างจังหวัดมีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพเพิ่ม เหตุเพราะจังหวัดกำแพงเพชรไม่ใช่พื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวสูง ไม่ได้มีชาวต่างชาติสำหรับการสื่อสารจำนวนมาก นักศึกษาที่เรียนทางสายมนุษยศาสตร์ที่ต้องการฝึกงานให้ได้ใช้ทักษะทางภาษาจึงจำเป็นต้องฝึก ฯ ในพื้นที่ต่างจังหวัด เป็นผลให้เกิดค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น ยิ่งหากเป็นจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเยอะก็มักจะมีค่าครองชีพที่สูงขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับช่วงเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาที่เคยทำงานหลังเลิกเรียนจนถึงก็ต้องหยุดทำงาน เพื่อไม่ให้กระทบต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สอดคล้องกับงานศึกษาของเด่นชัย สมปอง (2555,) ด้านค่าใช้จ่าย พบว่า นักศึกษาต้องจ่ายเงินค่าลงทะเบียนรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในภาคฤดูร้อนสูงกว่าภาคการศึกษาปกติ นักศึกษาที่ออกฝึกในต่างจังหวัดมีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพเพิ่ม ส่วนนักศึกษาที่เคยมีรายได้หลังเลิกเรียนทำให้ขาดรายได้เมื่อต้องไปฝึก

ผลจากการวิจัยมีข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษานั้น ในระดับโปรแกรมวิชา คือ ควรมีการอบรมให้ความรู้นักศึกษา เช่น ด้านคอมพิวเตอร์ การใช้อุปกรณ์สำนักงาน การสอนหน้าชั้นเรียน แนะนำเอกสารที่นักศึกษาอาจได้จัดทำในโรงเรียน ตลอดจนเรื่อง การปรับตัว เรื่องมารยาท ในรายวิชาเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรมอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลหน่วยงานที่ตนเองสนใจออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือให้ออกเตรียมฝึกฯ ในหน่วยงาน ในระหว่างนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรลงพื้นที่เพื่อเฝ้าติดตามนักศึกษาทุกคนอย่างน้อย 1 ครั้ง และต้องการให้ขยายเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ สอดคล้องกับการศึกษาของชนิษฐา หินอ่อน (2555, หน้า 90) พบว่า ควรมีการปรับปรุงทั้งตัวบุคคล (นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ) การพัฒนากระบวนการที่ใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และควรจัดทำคู่มือสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านความรู้ความสามารถ/ทักษะ ควรมีการอบรมให้ความรู้นักศึกษา เช่น ด้านคอมพิวเตอร์ งานสารบรรณ งานธุรการ การใช้อุปกรณ์สำนักงาน การสอนหน้าชั้นเรียน แนะนำเอกสารที่นักศึกษาอาจได้จัดทำในโรงเรียน ควรมอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลหน่วยงานที่ตนเองสนใจออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือให้ออกเตรียมฝึกฯ ในหน่วยงาน ในระหว่างนักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้ นักศึกษา มีความพร้อมมากที่สุดในการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และสามารถเรียนรู้งานได้รวดเร็ว เก็บเกี่ยวประสบการณ์ได้มากยิ่งขึ้น

2. ด้านการปรับตัวกับองค์กร ควรแนะนำนักศึกษาในเรื่องการวางตัวในหน่วยฝึก การสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ หรืออาจยกตัวอย่างสถานการณ์ที่มีโอกาสพบเจอในหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และแลกเปลี่ยนวิธีการแก้ไขปัญหา เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดหรือความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

3. ด้านขั้นตอน/กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ควรมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลหน่วยงานที่รับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ช่องทางติดต่อ ขั้นตอนการติดต่อ ข้อมูลที่จำเป็น การทำระบบยื่นเรื่องขอออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และควรในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การสัมมนาก่อน/หลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อบรมเชิงปฏิบัติการ อบรมทักษะความรู้ ทักษะด้านอาชีพ หากศูนย์ฝึกฯ พัฒนาระบบการดังกล่าวให้เกิดขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาตั้งแต่มีก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และควรมีคู่มือชี้แจงถึงเป้าหมายในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ของนักศึกษา เพื่อเป็นช่องทางในการทำความเข้าใจกับหน่วยงาน เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการทำงานและเป็นวิธีการที่สร้างประสบการณ์

4. ด้านค่าใช้จ่าย ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกภาคเรียนที่จะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละคน เนื่องจากค่าลงทะเบียนเรียนสำหรับภาคฤดูร้อนสูงกว่าภาคเรียนปกติ และควรทำความเข้าใจกับนักศึกษาที่ต้องการฝึกในพื้นที่ต่างจังหวัดจะค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันสูงขึ้น อาจจำเป็นต้องการวางแผนและเตรียมความพร้อมด้านการเงินไว้ล่วงหน้า

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาประเด็นคุณลักษณะของนักศึกษาที่หน่วยงานต้องการรับฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
2. การศึกษาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแบบสหกิจศึกษา เพื่อส่งเสริมการประสบการณ์วิชาชีพแบบสหกิจศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ชนิษฐา หินอ่อน. (2555). ปัญหาและแนวทางพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้านการสอน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ชไมพร กาญจนกิจสกุล. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. ตาก: โพรเจกต์ ไฟฟ์.
- เด่นชัย สมปอง. (2555). การศึกษาสภาพ และปัญหาการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- นิภาพรรณ เจนสันติกุล. (2564). การฝึกประสบการณ์วิชาชีพทางรัฐประศาสนศาสตร์: สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนานักศึกษาชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(1), 124-134.
- ปริญญ์ ทองคำ. (2562). การพัฒนาศักยภาพนักศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้วยระบบแนะนำสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิชญ์ พวงมะลิและคณะ. (2559). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพกฎหมาย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ภาสกร แห่งศักดิ์ศรี. (2561). กลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- Appleton, J. V. (1995). Analysing qualitative interview data: addressing issues of validity and reliability. *Journal of Advanced Nursing*, 22, 993-997.
- Dreamwk. (2563). *Soft Skill ทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เด็กยุคใหม่ไม่มีไม่ได้*. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2564, จาก <https://www.camphub.in.th/soft-skill-for-new-generation/>
- Tomlinson, C.A. (2001). *How to Differentiated Instruction in Mixed-Ability Classroom*. 2nd ed. Education. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.